

1866-09-24

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

Carl Jacobsen

FAKTA

Type:
Letter

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
København

Arkivplacering:
Uden FA-nummer, æske F 3,1

Keywords:
Carlsberg, bryggeriteknologi,
opdragelse

SUMMARY

J. C. Jacobsen skriver om bryggeriteknik og Carls opvækst og opdragelse. Han er hård i sin bedømmelse af Carl, og opfordrer ham til at give en skriftlig fremstilling af noget, han har oplevet på rejsen. Brevets afslutning mangler.

TRANSSKRIFTION

Mandag Aften d 24 Septbr

Kjære Carl!

Først maa jeg besvare det Spørgsmaal, hvormed Du begynder dit sidste Brev, om Kobberets Tykkelse i Kjedlen, hvilket Du rigtignok som élève de l'ècole polyte.. selv maa kunne besvare.- Det er for at modstaae Dampens Tryk, der i Damp Kjedlen er 3-4 Atmosphærer og som i Enveloppen om Bryggerkjedlen kan stige til næsten samme Høide, naar Damphanen aabnes heelt (hvilket vel ikke behøves og derfor ikke heller forsætlig anvendes, men som let kan skee ved Uagtsomhed). Du veed at Kobber er seigere end Jern, men mere blødt og derfor vel er stærkere end dette til at modstaae Tryk indvendig fra, men svagere til at modstaae - i rund Form - et Tryk udvendig fra.- Boucherots Kobberkjedel er i Dampkammeret 10 à 12 m/m tyk, men den er halv kugelformet, altsaa af større Modstandsevne end min, der er cylindrisk, med 12' lange Sider, derfor har jeg gjort min 14 eller 15 m/m, hvortil jeg endvidere blev ledet ved

en bedrøvelig Erfaring for ikke længe siden i et Damp-Raffinaderie, hvor en noget mindre tyk Kobberkjedel var bleven trykket ind af Dampens Tryk.- Jeg frygtede for at denne store Tykkelse skulde forsinke Opvarmningen, men det er aldeles ikke at mærke og jeg har saaledes al Grund til at være tilfreds dermed. Hvad Bourgeois har sagt om Schülzenberger bekræfter hvad jeg troede at mærke hos ham, strax da jeg kom første Gang.- Siden talte han derimod meget uforbeholdent i det Hele og overordentlig forekommende, men da han ikke senere tilbød at vise mig de Apparater eller Experimenter, som han ved mit første Besøg gjorde til en Hemmelighed, vilde jeg ikke være paatrængende.- Du kan imidlertid godt besøge ham og bede ham om at see Bryggeriet, før Du har søgt Plads i et andet Bryggerie, men naar dette er skeet, lader man dig næppe see Noget i andre Bryggerier

paa samme Sted af Frygt for at Du skal meddele det til Deres Concurrenter. Saalænge Du ikke er mere fortrolig med Bryggeriet, vil et sligt Besøg maaskee ikke være Dig til synderlig Nytte

og det er maaske derfor bedst at Du lader det være og kun gaaer til dem, Du helst vil være hos.- Glem dog ikke at spørge Bourgeois, om der er andre Bryggere i Strasbourg and Hatt til hvem han i fornødent Fald kunde anbefale Dig. Jeg har ikke tænkt mig Muligheden af, at Du ikke skulde faae Adgang til et større Bryggerie i Strasbourg.- I en lille Landsby vilde det være meget kjedeligt og i Marseille er der jo endnu Cholera, hvor vi for Tiden vilde være meget urolige for Dig. I saa Fald, maatte Du vistnok helst gaae til München til G Sedlmayr allerførst, thi hans Anbefaling vil sikkert skaffe Dig Adgang, og eventuelt Ansættelse, overalt i Tydskland og vel endog i Frankrig.- Det var aldeles ikke min Hensigt at anke over, at Du i de foregaaende Breve talte saa meget om Architectur, thi dine Bemærkninger vidner om et opmærksomt Øie og en udviklet Sands som glædede mig, men den udelukkende Dvælen ved denne Gjenstand lod os kun see Dig og din Færden i denne ene Retning og dette var et Savn for os som i Tankerne følge Dig paa alle dine Veie.

Jeg vilde ogsaa gjerne have seet - som en Prøve paa din Stil - en livlig Fremstilling af en eller anden Episode af din Reise, hvorved din Phantasie kunde faae Leilighed til at vise sig selvvirksom.- Jeg troer at dette er en Retning, hvori Du trænger til Udvikling ved Øvelse og hvor gives der en bedre Anledning end denne? I Forbindelse hermed stod min anden Bemærkning om at søge Mennesker.- Du har ganske Ret i, at der for at slutte sig nøie og inderligt til et Menneske kræves en længere Omgang, foruden meget andet; det er en selvfølge; men jeg har, naar jeg talte om Reisen, kun tænkt paa de flygtige Bekjendtskaber eller Berøringer, hvis Betydning jeg ikke troer at Du rigtig fatter.- Prøv engang om følgende Tankegang er rigtig.- Menneskene som saadanne, ere idetmindste ligesaa interessante Objecter for Betragtninger som Naturen og Kunsten; de bør derfor, allerede som blotte Objecter, ikke forsømmes. Men de ere tillige Subjecter og faa derved en forhøiet Interesse og Betydning, thi de besidde næsten Alle Noget, som vi selv savne, eller rettere, kun besidde som en Spire, der ved dem kan befrugtes og vækkes til Liv.

Ligesom Teknikeren overalt er og bør være opmærksom paa ethvert Fortrin, enhver Nuance i Apparat og Methode, som forekommer ham anbefalelsesværdig, og ikke forsmaaer selv de mindste Bidrag fra iøvrigt ubetydelige Etablissements, saaledes bør Mennesket, i sit eget Væsens Interesse og Tjeneste, overalt være opmærksom og tilegne sig, hvad han trænger til og kan have Gavn af, af dét han finder hos Andre.- Herom ville Alle vistnok være enige; men nu Begrænsningen? Hvad trænger jeg til? Hvad kan jeg have Gavn af ? bør jeg beflitte mig paa Noget, hvortil jeg øiensynligt ikke har Anlæg og endnu mindre Tilbøielighed? Jeg kan dog ikke omskabe mig til Noget Andet end det jeg er og det vil jeg ikke heller, selv om jeg kunde. osv

---

Saaledes omtrent vil et ungt Menneske spørge eller svare mig; ikke sandt? Men tillod saa mig at spørge: Er det saa afgjort, at Du ikke har Anlæg til dette eller hiint?

Er det Naturanlæg eller Opdragelse og Exempel der har vakt og udviklet din Sands for den classiske og nordiske Oldtid, for Poesie, for Kunst og Musik?- Jeg troer snarest det Sidste, thi Du har i alle disse Retninger kun aabenbaret Modtagelighed, Evne til at tilegne Dig, men ikke noget Anlæg til Selvvirksomhed. Det samme gjælder tildeels om dine Studiers Retning. Og omvendt er det ingenlunde Mangel paa Naturanlæg, men meget mere Mangler i de Forhold hvorunder Du har levet og er udviklet, naar Du savner endeel af den Hensynsfuldhed, Mildhed, Artighed, Delicatesse, for ikke at tale om Elegance, i Omgang med Andre, som det sociale Liv fordrer og ikke kan undvære.- Ligesaa lidt er det alene Mangel i dine Anlæg, men idetmindste for en stor Deel Mangel i den Veiledning og Exempel jeg har kunnet give Dig, naar Du savner Humor, let og uskyldig Spøg i en fiin Form; Lethed i at ordne og manøvrere med dine Tanker; Hurtighed til at gribe et Indfald og Bevægelighed i Phantasien til at forsyne Dig dermed, osv, osv.troer Du ikke,, at Du vilde, og ogsaa kunde, have tilegnet Dig i alt fald Mere af alt dette,

dersom Du havde været opdraget fra Barndommen i et Huus, hvor disse Egenskaber hørte hjemme? Og naar det altsaa ikke er noget for Dig Eiendommeligt, men Noget som ydre Tilfældigheder have

berøvet Dig, bør Du da ikke søge at raade Bod derpaa?-Eller er Du maaskee saa tilfreds med Dig selv, at Du ikke vil stræbe efter mere? Eller anseer Du det, som Du savner, for noget Uvæsentligt? Umuligt!- Men bliver da ikke Conclusionen at man skal samle Honning til sin Kube af enhver Blomst (den være ved første Øiekast ... eller ubetydelig); at lægge Mærke til Alt hvad der er ønskeligt at tilegne sig og til Alt hvad der er ønskeligt at tilegne sig og til Alt hvad der er ønskeligt at undgaae ? og dernæst: at overvinde sin Utilbøielighed eller sin Inertie og ikke alene ønske men stræbe - opad, altid opad i moralsk og aandelig Retning! Men dertil er Paavirkning af en snæver Kreds af fortrolige Venner ikke tilstrækkelig; thi for at Forholdet til dem kan blive saa inderligt som muligt og for at man ganske skal kunne give sig hen i Venskabet til dem,

søger (og finder) man dem oftest og lettest blandt dem, der i væsentlige Henseender ligne En selv, mest, men som netop derfor ere mindst skikkede til at vække Ens Sands for at bibringe En dét man mangler.- Dette, Manglende, bliver man sig ofte først bevidst, hvor man træffer det i en tiltalende Skikkelse hos Forskjellige, Noget hos den Ene, Noget hos den anden; men netop Ens eget Savn deraf, gjør ofte at man føler sig fremmed, sky, undseelig ligeoverfor dem der besidde det og det kræver ofte megen Selvovervindelse, at nærme sig dem, selv om man føler, at man vilde have godt af deres Omgang.- Jeg har brugt meget lang Tid før jeg kunde overvinde min Ulyst og Sky for "Fremmede" Omgangsvener eller Bekjendte som i flere Henseender stode paa et andet Dannelsesstrin end jeg, men det er netop ved dem jeg har faaet min fyldigste Udvikling; uden dem var jeg bleven, hvad jeg var stærkt paa Vei til - ensidig, tør, tung, kjedelig og tidlig gammel.- Faa ere saa rigt begavede, at de selv alene kunne give sig og deres Liv et rigt og fyldigt Indhold. Det er dette jeg ret kunde ønske at lægge dig paa Hjærte.

I 24/9 66 (a) C.M. Maudag Aften p 24 Septbr
2 jær Carl!
Længt mee jeg befomne et Sprængmaal,
sommed den begjæret et fædt kær, een
Eubbenet Eghelst. i Gædten, smillet den
nigtlynde som etæe de l'éciale polyst. selv
maa tinnu befomne. - Et se for at madthæe
Dampens Erst, der i Damp Gædten er 3-4.
Ottevopform og som i fumaloppes een kægges
Gædten kan sigt udfæe det samme Gædt,
maa Dampfæen aabnet fælt (smillet nel ikke
befomne og dræfve ikke fælt forfæltig aendret,
men som det kan fæe med Hæghæufæd). Di
med et Eubben er fæigæe end fæe, mee
mee blædt og dræfve, ^{med} fæe fæe end dette lit
at madthæe End Erst indvædig fæe, mee
fæegere det at madthæe - i rindt kær - et
Erst indvædig fæe. - Baucherot's Eubben,
Gædt er i Damp kær 10 i 12 ^{mm} fæe fæe,
mee der er fæe fæe fæe, althæe af fæe
Madthæe kær end mee, der er eghelst, end
12' længe fæe, dræfve fæe jeg gæe mee 14 eller
15 ^{mm} fæe, fæe jeg end mee fæe lædt mad

en bedrøvelig forfaring for alle Levers fæder
i et dæmper - Kaffinadren, som en meget uind-
tøst Læbebedyrdel naar belænes trykkes ind af
dæmperet Løst. - Jeg forlystede mig et dæmper
stærk Efters. Rindt forfærdige Opmerksomme,
men det er aldet ikke at uundte og jeg for
saaledes at Givind. Det at mere tilfødt dæmper.

Jeg har hørt om Schützenganges
betragtelse med jeg kunde at uundte for Læm, stæ-
de jeg den første Gang. - Under alle den dæmper
meget i forbesædret: Det jule og ansvarellig
forstændende, men du for ikke, ^{ingen} tilhad at uund-
meget de Apparatet eller Experimentet, som for
med mit første Besøg gjænde det en fæmmedelig
med jeg ikke mere forstændende. - Du kan uund-
ledet gæde besøge for og hede for om at for
Læggende, for du for sigt Plad: i et andet
Læggende, men uund det er stædt, lad os uund-
rigt meget for meget: andet Læggende for
samme Sted af Læggende for at du skal uundte
det det dæmper Experimentet. Forstændende du ikke
er uund forstændig med Læggende, med et stædt
Besøg uundte ikke mere rig det sigtendelig Stille

og det er maaske derfor best at du lader det
mere og tui gaar dit den, du selv vil mere
job. - Glem dog ikke at spørge Bourgeois om
der er andre lejgere i Strasbourg ^{und Kehl} og frem
for i fremtidigt Lald tunde anbefale dig. Jeg
for ikke laadt mig Muelig'heden af, at du ikke
faaer ^{for} Adgang til et staaende lejger i Stra-
bourg. - Han lille Landtj. vilde det mere meget
tydeligt og i Marseille er der jo endnu Cholera,
Juar mi for Eiden vilde mere meget uroligt for
dig. - Men Lald, maatte du mistede selv
gaar til Muenchen til F. Sedlmayr eller først,
der Land anbefaling til sikkert faaer dig
Adgang, og eventuelt Aufattelt, ansvall i E. H.
Land og vil endog i Saarbrigg. -

Det var alvildet ikke min faustigt at aende
amos, at du i de faaregaende Laron kalde for
meget om Prostitution, der din Communiting
indvande om et aguerst'ant spia og en indvildet Landt
foru gladde mig, men den indvildet Indalen med
denne Gjenstand lat os tui for dig og din Lald
i denne ene Releving og dette var et Panu for os,
for i Caution selge dig gaa alle din Wair.

Jeg mildt og saa gjæmme faar seet - som en
fræms gaa din Skiel - en høilig Samværelse
af en eller anden egenskab af din Aand, faa ved
din phantasi tændt faar Læselyst til et nyt
sig salvmit - - Jeg troer et stkke er en del
smy, faaer du troer til Udveksling med skæbne
og faar gjord det en bedre Aandning, end du
Læselyst, ^{forand} stad min anden Samværelse om
et fjerde Minut. - du faa gaeste det i, at det
faa at stikke sig uoie og indvirket til et Minut,
troer en langsom Ungdom, faaer den meget Andet;
det er en Ulykke; men jeg faa, naar jeg taler
om Læsen, den laude faa de fliglige betjænter
steges eller Carvinger, Ind betjænter jeg ikke
troer at du rigtig faller. - Ind ungdom om folgende
Carvinger er rigtig. - Minut, som faad,
som indvirket lyst interstant Objekter for
betjænter som Naturer og Træster; de laud
drof, som klatte Objekter, ikke for amman. Men
de som klatte Objekter og faa drov en passiv
betjænter og betjænter, de de betjænter uden Alle
lyst, som ni salv faaer, eller mellem, den betjænter
som ni lyst, det and drov den betjænter og mellem
til den.

II 21/10 1850
C.M.
dygtige Exequitaner, amas alt og lig
meget af mig, og jeg skrevet Læder, en
Jens Jørgen Møller i Aagaard og Møller,
jens Jørgen Møller Jørgen Jørgen Møller,
og ikke Jørgen Møller Jørgen Møller,
jeg iøvrigt i betydelige Gælder, som
skal betales hos Møller, i sit eget Høst
Høst og Gælder, som alt mere og mere
jeg og betaler sig, Jørgen Jørgen Møller
og Jørgen Jørgen Møller af, at det Jørgen Møller
Jørgen Møller. - Jørgen Møller alle Møller
mig; men en Gælder, som Jørgen Møller
jeg betaler? Jørgen Jørgen Møller af, at
jeg betaler mig og Møller, Jørgen Møller
Jørgen Møller i Jørgen Møller og Møller
Eftersigt? Jørgen Jørgen Møller
mig betaler Møller med det jeg er og det
med jeg ikke betaler, Jørgen Møller. af
Betaler Møller med at Møller Møller
eller Jørgen Møller; ikke Jørgen Møller? Men betaler jeg
mig af Møller: for det Jørgen Møller, at det ikke
Jørgen Møller Møller betaler eller Jørgen Møller?

J. C. JACOBSENS ARKIV
 CARISBERGFONDET

for det Natuuraulag alles Ordregelse og Formål
 der for ~~det~~ mætt og udskillet den sandt for den
 største og værd, for Oldtid, for Jorden, for
 Tændt og Musket? - Jeg tænker paa det bedste,
 og du for i alle disse Selskaber sine aabnende
 Mottagelighed, som det at betragte dig, men ikke
 meget Ouelag det Palsniddanset. - Det samme
 gjælder ligeledes om sine Indvolds Selskaber.
 Og anmænde det ugentlige Mangel paa Natu-
 aulag, men meget mere Mangel i den Samfund
 som findes der for haant og ro udskilt, naar
 du synes andet af den frugtfulde ^{forresten} ~~forresten~~
 Indvoldets, for ikke at tale om Sjæle, i
 Omgang med Anden, som det sædvanlige den sande
 og ikke den mindre. - Ligeledes er det alene
 Mangel i dine Ouelag, men idetmindst for en
 stor Del Mangel i den ~~Naturlig~~ ^{og Formål}
 Tændt gives dig, naar du synes Jorden, det
 og indvoldsig Breg i en given Samf: Lidet i at
 ordne og manœuvreere med sine Caster; Juelighed
 det at gribe at Muffeld og Umagelighed.
 Specielt det at forfølge dig derved, som, som.
 Erans du ikke, at du mildt, og ~~af~~ af sin Lunde,
 som betragter dig i allfald Mær af alt dette,

Indførelse i den sande meneskyldighed for enhver
sammen i et fælles, som de fleste færdige
følelse har. Og naar det altsaa ikke er
nogen for sig selv, men noget for
denne tilfældige færdige som berøver sig, hvis den
de ikke siger at naade den drage? - eller er
den maadige for tilfældet med sig selv, at den
ikke vil staa efter mere? eller om den
det som den færdige, for noget tilfældigt?
Umuligt! - Men bliver de ikke tilfældige
at færdige færdige det sine færdige af færdige
bliver (den naar med færdige færdige af færdige
eller i færdige færdige) at ligger Maade det alle
færdige det er uendeligt at tilføje sig og til
alle færdige det er uendeligt at indgaa. og
dovne: at anseende sine tilfældige færdige eller
sine færdige og ikke alene andre men færdige
- og ad, altid og ad i maadige og sande færdige
færdige! - Men det er færdige af en
færdige færdige af færdige færdige ikke tilfældige
færdige; thi for at tilfældet det den kan blive for
indfaldet som muligt og for at man færdige færdige
færdige gims sig for: Men det er den,

säger (og findes) man den oftest og lettest blandt
dem, der i naturlige funderer ligner for selvs-
meget, man som velog drofve misten om mindst
fikkede det at natle for dands fers og at hibrige
for det man mangler. - Datta, Mangland,
bliver man sig først berindt, naar man troffer
det i en lillalund Kirkels for fersgillige,
kaget for den for, kaget for den anden, man
velog for egul Damm drof, gjas ofte at man
faler sig forunnad, sig, undverlig ligner ad,
for den der berindt det og det Damm ofte
mager Dalmassaminidale, at venne sig den,
faler om man faler, at man mildt jaan Gude
af idant Dugang. - Jig for berigt meget
lang tid for sig Dunde anemjude min Ulyst
og sig for forunnade Dugangt manned, som i
flera funderer stude yaa et andet stamstertine
and jag, men det so velog med den jig for faat
men sigldigste Udretling; inden den man jig klean,
forat jig man stude yaa this tid ^{ustidig} lav, kunge
Gindelig og litlej gannal. - Daa ana for rigt
begannet, et de faler alann kume gime sig og
den Lin et rigt og sigldigt fustold. Det so
dette jig mit Dunde anst at legge sig yaa gjoote.